

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra praktické teologie

Bakalářská práce

SOUČASNÁ RODINA

Vedoucí práce: Mgr. Tomáš Veber

Autor práce: Mikulová Linda

Studijní obor: Sociální a charitativní práce

Ročník: 4.

2009

The University of South Bohemia
Department of Theology
Department of practical theology

RECENT FAMILY

Author: Linda Mikulová

Leader of thesis: Mgr. Tomáš Veber

České Budějovice, in March 2009

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění, souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách.

20. března 2009

podpis:

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Tomáši Veberovi
za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

ÚVOD.....	7
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1. RODINA.....	10
2. FUNKCE RODINY.....	12
2. 1. REPRODUKČNÍ FUNKCE.....	12
2. 2. EKONOMICKO-ZABEZPEČOVACÍ FUNKCE.....	13
2. 3. EMOCIONÁLNÍ FUNKCE.....	13
2. 4. VÝCHOVNÁ A SOCIALIZAČNÍ FUNKCE.....	14
3. PROMĚNY RODINY V ZÁPADNÍ EVROPĚ A ČESKÉ REPUBLICCE	15
VE DVACÁTÉM STOLETÍ.....	15
3. 1. PROMĚNY RODINY V EVROPĚ OD ŠEDESÁTÝCH LET 20. STOLETÍ.....	15
3. 2. PROMĚNY RODINY V ČESKÉ REPUBLICCE, NASTARTOVANÉ SAMETOVOU REVOLUCÍ.....	16
3.2.1. Snížení počtu sňatků a zvýšení počtu nesezdaných svazků nebo spolužití.....	18
3.2.2. Zvýšení počtu rozvodů	21
3.2.3. Nárůst rodin s jedním rodičem	23
3.2.4. Snížení počtu porodů	25
3.2.5. Nárůst mimomanželských porodů.....	27
3.2.6. Nárůst zaměstnanosti žen, převážně matek, a tedy následně párů, kde jsou oba manželé zaměstnáni.	28
3.2.7. Homosexuální vztahy a výchova dětí.....	31
PRAKTICKÁ ČÁST.....	32
1. METODY VÝZKUMU.....	32
2. CÍLE VÝZKUMU.....	33
3. HYPOTÉZY VÝZKUMU.....	34
K cíli 1.....	34
K cíli 2.....	34
K cíli 3.....	34
K cíli 4.....	34
K cíli 5.....	34
K cíli 6.....	35
K cíli 7.....	35
K cíli 8.....	35
K cíli 9.....	35
4. VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU.....	36
Otázka 1.....	36
Otázka 2.....	36
Otázka 3.....	36
Otázka 4.....	36
Otázka 5.....	37
Otázka 6.....	37
Otázka 7.....	37
Otázka 8.....	37
Otázka 9.....	38

Otázka 10.....	38
Otázka 11.....	38
Otázka 12.....	38
Otázka 13.....	38
Otázka 14.....	39
Otázka 15.....	39
Otázka 16.....	39
Otázka 17.....	40
5. VYHODNOCENÍ CÍLŮ A ZÁVĚRY.....	40
Cíl 1.....	40
Cíl 2.....	40
Cíl 3.....	41
Cíl 4.....	41
Cíl 5.....	41
Cíl 6.....	42
Cíl 7.....	42
Cíl 8.....	42
Cíl 9.....	42
ZÁVĚR.....	44
SEZNAM PŘÍLOH:.....	46
Příloha 1.....	47
Příloha 2.....	50
<i>Seznam použité literatury:.....</i>	<i>51</i>
<i>Abstrakt:.....</i>	<i>54</i>
<i>Abstract:.....</i>	<i>55</i>

Úvod

Tématem této bakalářské práce je současná rodina. Ptám-li se sama sebe, proč jsem si zvolila téma rodiny, napadá mne více důvodů. Každý z nás z nějaké rodiny pochází a má s ní určité zkušenosti. Většina lidí později také tvoří další novou rodinu, ve které vychovává zase své děti.

V současnosti se často hovoří o tom, že rodina se dostává do krize. Národní zpráva o rodině z roku 2004, vypracovaná pro Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky, kterou předložila Ludmila Müllerová, náměstkyně ministra práce a sociálních věcí, také hovoří o krizi rodiny, a ve svém úvodu říká: „Demografický vývoj posledních let, především klesající sňatečnost a porodnost, se nepříznivě odráží ve věkové struktuře obyvatelstva a má vážné důsledky pro rozvoj společnosti a státu. Současně dochází k proměnám v rodinném životě a v jeho sociálně-ekonomických podmínkách, které mají na tento vývoj zásadní vliv. Jedním z faktorů, které v tomto procesu působí, je nízká institucionální podpora rodiny ze strany státu a především pokles všeobecného společenského respektu k životu rodiny.“¹

V našich podmínkách se v poslední době v médiích i mezi lidmi často hovoří o vymírání populace, o množství bezdětných párů, které nechtějí mít děti a život zasvětily své práci či nějakému koníčku.² Hovoří se o svobodných matkách, kterých neustále přibývá, ať jsou to matky svobodné následkem rozvodu či rozchodu, ovdověním, či matky, které jsou samy záměrně a plánovaně. Také se mluví o fenoménu rozvodů, který se týká 49 % všech manželství.³ V neposlední řadě slyšíme časté názory a diskuze, které se týkají rodičovství homosexuálních dvojic či jednotlivců, pěstounské péče a adopcí apod.

---

1 Odbor 24, Ministerstvo práce a sociálních věcí, *Národní zpráva o rodině*, on line, akt. 25.4.2005, [cit. 13.1.2009], dostupné na WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/898>>.

2 Srov. Bez autora, *Něžný vetřelec*, Blesk, on line, vyd. 8.9.2008, [cit. 18.4.2009], dostupné na WWW: <<http://www.blesk.cz/clanek/pro-zeny/98589/nezny-vetrelec.html>>

3 Srov. Český statistický úřad, *Rozvodovost*, on line, Český statistický úřad, [cit. 10.3.2009], akt. 5.1.2009, dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rozvodovost>>.

Všechna tato témata se týkají pojmu rodina, pod kterým si ale každý může vybavit něco trochu jiného. Někdo pod tímto pojmem vidí pár manželů s vlastními dětmi, jiný si dokáže představit i jiné podoby toho, jak rodina může vypadat např. svobodnou matku s dítětem, otce, kterému zemřela žena a je sám se svými dětmi, rodiče s dětmi v pěstounské péči nebo lesbickou matku se svou přítelkyní a dítětem. Otázkou zůstává, zda tyto formy soužití osob můžeme stále nazývat „rodinou“. Tohoto problému se dotýkám především v první části práce, která se zabývá rodinou jako takovou a je vlastně úvodem do problematiky. Sestává z několik názorů odborníků na toto téma a z části popisující funkce, které by měla rodina tradičně splňovat.

Moje práce v další části vychází především z díla francouzského sociologa Francois de Singly *Sociologie současné rodiny*⁴, jehož první vydání vyšlo ve Francii již před mnoha lety, kdy v demokratických státech Evropy začala tzv. „krize rodiny“. Začaly tam probíhat sociologické změny, které v našich podmínkách zaznamenáváme až po pádu železné opony. O některých jsem už psala. Dnes je také často můžeme vidět okolo sebe.

Myslím si, že De Singlyho dílo je unikátní v tom, jak v krátkosti popisuje změny ve společnosti, které se týkají instituce rodiny, a je tedy velice přínosné a využitelné ke studiu sociologických změn, které u nás probíhají. V některých případech najdeme odchylky, kdy De Singlym popisované skutečnosti neplatí, např. v posledních třech letech můžeme vidět spíše vzrůstající porodnost, než snižující se, jak tomu bylo v letech předcházejících. Otázkou však zůstává, o jak dlouhodobou tendenci se v tomto případě jedná. Server Aktuálně.cz k tomuto tématu píše: „Statisticy potvrzují, že baby boom je způsoben tím, že rodiny zakládají takzvané Husákovy děti. Až odrodí silné ročníky žen ze sedmdesátých let, budou počty narozených dětí opět klesat, jak uvedla Terezie Štyglerová z Českého statistického úřadu.“⁵

---

4 De Singly, F., *Sociologie současné rodiny*, Praha: Portál, 1999.

5 Benešová, E., *Baby boom potvrzen, rodí se nejvíce dětí od roku 1993*, on line, vyd. 13.3.2009, [cit. 9.4.2009], Praha, dostupné na WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=631863>>.

De Singly také do svého díla nezahrnul nic, co by se týkalo výchovy dětí v neheterosexuálních vztazích, o čemž se otevřeně diskutuje až v posledních letech, a v době napsání jeho práce to bylo díky stále přetrvávajícímu tradičnímu křesťanskému pohledu na podobu rodiny nemyslitelné.

Praktická část je založena na výzkumu, který proběhl formou dotazníku u stovky respondentů k tématu rodiny. Respondenti byli ve věku od 18 do 40 let. Zajímalo mne jejich rodinný (respektive nerodinný) život. Chtěla jsem například zjistit, jaký je postoj těchto mladých lidí k výchově dětí v neheterosexuálních vztazích, jaký je jejich průměrný věk při vstupu do manželství, jaký je průměrný počet dětí v rodinách respondentů, jaký je průměrný věk respondentů při narození prvního dítěte. Celkově mne zajímalo, zda budeme u respondentů pozorovat trendy v rodinném životě, o kterých píše v teoretické části.

Teoretická část

1. Rodina

Každý z nás si pod pojmem rodina představí trochu něco jiného. Každý ze své původní rodiny odchází vybaven jinými zkušenostmi, a to, co pro jednoho může být běžná věc, pro druhého být nemusí. V současné době se podstata tohoto pojmu velice mění, neboť se mění celá společnost. Rodina už není pro každého tou nejvyšší hodnotou. Otázkou zůstává, zda touto hodnotou v minulosti byla. Myslím si, že v mnoha případech byli do sňatku lidé spíše tlačeni svým okolím, vzyklostmi, tradicí, a také finančními důvody.

V tradičním slova smyslu, jak o tom také hovoří psycholožka Lenka Šulová, znamená rodina soužití dvou jedinců opačného pohlaví a jejich dětí, které plní funkce reprodukční, materiální, výchovnou a emocionální. Šulová považuje všechny jiné formy rodiny za pouhé alternativy.⁶

Sociolog Ivo Možný je přesvědčen, že slova a pojmy máme, aby rozlišovaly.⁷ Doslova říká: „Jakmile je začneme užívat ledabyly či nazdařbůh, přestanou být oporou. To, že podíl lidí žijících aktuálně v rodině se v poslední době zmenšuje, nenapravíme tím, že rozšíříme obsah slova rodina. V odborné řeči (a nejen v ní) má smysl udržet rozdíl mezi domácností a rodinou. Bezdětní manželé mohou mít šťastnou a spokojenou domácnost, mohou si vytvořit krásný domov a označovat ho rodinou, skýtá-li jim to útěchu. Jak čemu říkáme, v tom jsme svobodni, ale skutečnost tím nezměníme.“⁸

Psycholog Martin Jára uvádí, že rodina se dnes bezpochyby rozšiřuje, ani ne tak vertikálně (prababičky), jako spíše horizontálně (nevlastní či spíše zástupní rodiče, poloviční bratři a sestry nebo sourozenci adoptovaní na dálku v Africe). Přestává platit jednota krve a biologických, sociálních a emočních

---

6 Srov. Šulová, L., *Co v dnešní době znamená rodina*, Psychologie dnes, čís. 12, roč. 13, prosinec 2007, Portál, s. 30

7 Srov. Možný, I., *Co v dnešní době znamená rodina*, Psychologie dnes, čís. 12, roč. 13, prosinec 2007, Portál s. 30.

8 Možný, I., *Co v dnešní době znamená rodina*, Psychologie dnes, čís. 12, roč. 13, prosinec 2007, Portál s. 30.

vazeb. Rodina je podle jeho názoru tedy forma spolupráce dospělých a dětí, která může mít biologický základ a musí mít sociální/socializační cíle.⁹ Hovoří vlastně o demokratickém modelu fungování rodiny, ve kterém ovšem mohou vznikat různé problémy, jako v každé svobodné demokratické společnosti. Může se stát, že děti v těchto rodinách získají převahu a vlastně přebírají role rodičů. V některých případech dokonce „diktuje“ dospělým podmínky vzájemného soužití.

Socioložka Kateřina Pulkrábková uvádí: „Dlouhou dobu byla rodina (nejen v sociologii) chápána jako jakási neměnná hodnota v měnícím se světě, stabilní jistota chránící před „pohybem“ venku. Jenže rodina se stejně jako celá společnost dynamicky mění a jako k dynamické jednotce k ní také musíme přistupovat. V současnosti jsou aktuální dvě paralelně se rozvíjející diskuse o rodině. První se týká hranic – co je a co už není rodina. Sociologicky je rodina skutečně vymezena jako monogamní pár, většinou s dětmi. Zároveň se však rozlišuje rodina nukleární, rodina rozšířená, rodina vícegenerační apod. Druhá věc je, jakým obsahem je to, co jako rodinu chápeme, naplňováno, a tedy, jak má rodina vypadat a fungovat.“¹⁰

Jak tedy vypadá současná rodina? Samozřejmě existují rodiny, složené z dvou biologických rodičů a vlastních dětí, ale pozorujeme jich čím dál méně. Naopak čím dál více je domácností, které takovým způsobem nevypadají, ale pojmem rodina je často, vlastně nesprávně, nazýváme. Napadá nás, jestli by nebylo vhodné, obsah pojmu rodina rozšířit. Pokud bychom pojmem rodina označovali, jak říká např. Jára, formu spolupráce dospělých a dětí, která může mít biologický základ a musí plnit sociální/socializační cíle, tak by do označení rodina zapadaly i dětské domovy a řada dalších institucí, pracujících s dětmi. To nám ale do pojmu rodina podle mého názoru příliš nezapadá. Myslím si tedy, že nová sociologická definice rodiny na sebe ještě nechá dlouho čekat.

---

9 Srov. Jára, M., *Co v dnešní době znamená rodina*, Psychologie dnes, čís. 12, roč. 13, prosinec 2007, Portál, s. 31.

10 Pulkrábková, K., *Co v dnešní době znamená rodina*, Psychologie dnes, čís. 12, roč. 13, prosinec 2007, Portál, s. 31.

2. Funkce rodiny

Funkcí rodiny je uspokojit potřeby a požadavky každého jejího člena, které jsou na ni jím a zároveň společností kladeny. Aby došlo k uspokojení těchto potřeb, musí rodina plnit alespoň základní funkce, které zabezpečují život člověka ve společnosti. Jak je vidět, řada funkcí rodiny se během doby postupně měnila a přetvářela. Základní funkce rodiny, o kterých pojednává celá řada publikací zabývajících se touto problematikou, ale zůstává.

2. 1. Reprodukční funkce

Reprodukční funkce má zajišťovat reprodukci lidské populace. Ne vždy musí být spjata přímo s rodinou, je však zřejmé, že nejde jen o to přivést dítě na svět, ale také mu zajistit potřebné podmínky pro jeho život a další vývoj. Tuto funkci rodina podle mého názoru ztrácí. Jak píše Možný: “V křesťanské společnosti měla rodina po dlouhou dobu monopol na tzv. legitimní sex, který postupně zaniká a předmanželský sex se stává všeobecně legitimním. V důsledku nárůstu počtu nemanželských dětí (od počátku 70. let) ztrácí rodina také svůj monopol na legitimaci plození dětí. Dříve bylo podle křesťanství manželství pojímáno jako celoživotní nezrušitelný svazek. Trvalost rodiny byla garantována transcendentním imperativem: Co Bůh spojil, člověk nerozlučuj. Toto pojetí je postupně substituováno chápáním manželství jako právní smlouvy, vypověditelné kteroukoliv z obou smluvních stran. Místo transcendentní garance svazku hraje stěžejní roli láska (mnohdy rychle pomíjející), založená na vzájemné sexuální přitažlivosti. Zaznamenáváme tedy postupný nárůst počtu rozvodů a opakovaných manželství.”¹¹

Reprodukce se tedy stále častěji odehrává mimo rodinu. Mám na mysli rodiny s dětmi počatými asistovanou reprodukcí, rodiny s nevlastními dětmi, rodiny homosexuálních párů a v neposlední řadě děti zplozené nevěrou.

---

11 Možný, I., *Sociologie rodiny*, Slon: Praha, 2002, s. 20.

Dalo by se tedy říci, že reprodukce už není funkce, která by rodině přímo náležela.

2. 2. Ekonomicko-zabezpečovací funkce

Ekonomicko-zabezpečovací funkce se vztahuje stejně tak na děti, jako na všechny členy rodiny. Dříve byla velice důležitá její výrobní složka. Ačkoli je rodina v současné době již zcela závislá na výrobní činnosti společnosti a je tedy spíše spotřební jednotkou, stále si udržuje určité prvky „výroby“, za něž můžeme pokládat vnitřní činnost domácnosti (úklid, vaření a nejrůznější nutné domácí činnosti).

Možný uvádí: „V moderní společnosti s lepším přístupem ke vzdělání a celkově s větší sociální mobilitou byl vliv předávání ekonomického kapitálu zeslaben. Nicméně rodina stále zůstává základním kamenem sociální nerovnosti (např. různost péče o dítě apod.).“¹² Rodina tuto funkci tedy plně neztratila, jen ji stále více plní stát svými sociálními službami a dávkami. Děti také převážnou část svého času prožijí ve škole, která také zabezpečuje základní potřeby dítěte. Částečně tuto funkci přebrala tedy i škola.

2. 3. Emocionální funkce

Emocionální funkcí rodiny je poskytování citového zázemí, pocitu bezpečí a jistoty svým členům. Matějček k tomu uvádí: „Při trvalém neuspokojování potřeby lásky, pozornosti a uznání ze strany rodičů vůči dítěti může u něho dojít k psychické deprivaci. Ta se pak může projevit v destruktivním chování vůči všemu hodnotově odlišnému, neschopnosti spolupráce či slabé vůli jedince.“¹³

---

12 Možný, I., *Sociologie rodiny*, Slon: Praha, 2002, s. 7.

13 Matějček, Z.; Dytrych, Z., *Děti rodina a stres*, Praha: Ministerstvo zdravotnictví České republiky, Psychiatr. Centrum, 1994, s.196.

2. 4. Výchovná a socializační funkce

Výchovná a socializační funkce spočívá v opravdovém zájmu o dítě, v jeho výchově, v umožnění dítěti rozvíjet své schopnosti a v celkovém připravení dítěte pro samostatný vstup do společnosti.

Socializace, jak uvádí Milan Nakonečný, je proces začínající v novorozeneckém věku v rodině, pokračující ve škole a v zaměstnání, ovlivněný masmédií, ale i příslušností k různým skupinám pracovním, zájmovým a dalším. Základy vytváří tzv. primární socializace uskutečňující se při výchově v rodině, která je současně prostředníkem vlivu dané kultury; cílem rodinné výchovy je totiž uvést dítě do kulturního prostředí, naučit je orientaci v tomto prostředí plném symbolů a společenských standardů.¹⁴

V rodině se člověk učí, jak komunikovat s lidmi, jak řešit problémy, jak se chovat k lidem atd. Někdy však mohou být vzory rodičů pro děti špatným příkladem. Velice záleží na vzájemném vztahu rodičů, který se podstatným způsobem potom odráží do budoucích partnerských vztahů dítěte. Vykopalová uvádí, že záleží také na výchovném stylu, který rodiče ve výchově dítěte užívají, jestli jsou spíše autoritativní či demokratičtí apod.¹⁵

J. Dunovský¹⁶ rozdělil rodiny podle toho, jak vykonávají své funkce, na:

- rodiny funkční, které zajišťují prospěch dítěte a kterých bohužel stále ubývá.
- rodiny problémové, které neplní kompletně všechny funkce, ale fungují a neohrožují dítě,
- rodiny disfunkční, které trpí vážnějšími poruchami a ohrožují vývoj dítěte,
- rodiny afunkční, které přestávají plnit svůj účel a ohrožují existenci dítěte.

14 Srov. Nakonečný M., *Sociální psychologie*, Praha: Academia, 1999, s.57.

15 Srov. Vykopalová, H., *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*, Olomouc: Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 2001. s.24.

16 Srov. Dunovský, J., *Dítě a poruchy rodiny*, Praha: Avicenum, 1986. in Vykopalová, H., *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*, Olomouc: Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 2001. s. 25.

V poslední době bohužel vidíme nárůst těchto posledních tří druhů rodin, což nás opakovaně vede k zamyšlení nad funkčností instituce rodiny a nad tím, že se podoba rodiny postupem času opravdu dynamicky mění.

3. Proměny rodiny v západní Evropě a České republice ve dvacátém století

3. 1. Proměny rodiny v Evropě od šedesátých let 20. století

Francois De Singly¹⁷ ve svém díle *Sociologie současné rodiny* popisuje hlavní proměny rodiny, které se postupně děly a dějí ve Francii a v dalších západních evropských zemích od 60. let minulého století. Poukazují na demografické studie Státního ústavu ekonomické statistiky a Státního ústavu pro demografický výzkum Francie, které shrnují proměny rodiny do šesti základních okruhů.

- Snížení počtu sňatků (ať už prvních nebo dalších sňatků) a zvýšení počtu nesezdaných svazků nebo spolužití.
- Nárůst počtu rozvodů a rozchodů.
- Nárůst neúplných rodin s jedním rodičem (tj. Domácností s jedním rodičem a jedním nebo více dětmi), dále rodin nově složených nebo obnovených (domácnost tvořená párem, jehož alespoň jeden člen má již za sebou nějakou manželskou zkušenost a stará se o jedno ze svých dětí z prvního manželství).
- Snížení počtu porodů.
- Nárůst mimomanželských porodů.
- Nárůst námezdní práce žen, převážně matek, a následně i párů, kde jsou oba manželé zaměstnáni.

De Singly uvádí: „Tato zjištění už se nedají zpochybňovat. Sňatek už není institucí, která znamená počátek společného života a současně i jeho ochranu. Manželský život se stal nestálým, nebo přesněji – křehčím. Jeho křehkost

---

¹⁷ Srov. De Singly, F., *Sociologie současné rodiny*, Praha: Portál, 1999, s.87.

ve srovnání s předchozími obdobími je však nutno chápat v jiném smyslu. O rozchodu dnes rozhodují sami sociální aktéři. Už to není smrt, která jako dříve rozděluje manželský pár (např. úmrtnost matek při porodu, úmrtnost otců při pracovním úrazu). Současná doba je charakterizována větším ovládním vlastního osudu, ať už jde o jednotlivce nebo celé rodiny, a to ze dvou důvodů, které se posilují navzájem. Převládá hodnotový systém vyzdvihující autonomii a snižující hodnotu materiálního a symbolického dědictví. Vedle toho vznikly i objektivní podmínky, které ovládním vlastního osudu usnadňují (zejména antikoncepce a zákony, které se k ní vztahují). Moderní techniky kontroly porodnosti samy o sobě samozřejmě touhu po dětech nesnižují – což ostatně dokazuje třeba odpor vůči politice regulace porodnosti v rozvojových zemích. Spíše však zvyšují příklon k hodnotě individuální autonomie.¹⁸

Také Sullerotová ve své knize *Krise rodiny* hovoří o tom, že od roku 1960 můžeme v kapitalistických zemích Evropy a později i v dalších postkomunistických zemích Evropy pozorovat dramatický pokles sňatečnosti a porodnosti. „Ve Švédsku počet sňatků klesl z 61 000 v roce 1966 na 38 100 v roce 1973. Souhrnně podle statistik během dvaceti let (1965-85) klesla sňatečnost ve Švédsku u osob ve věku 20-24 let o 80 procent, ve věku 25-29 let o 59 procent, ve věku 30-34 let o 40 procent. V Dánsku index sňatečnosti z roku 1981 ve srovnání s rokem 1965 klesl o 48 procent, v bývalém SRN o 43 procent, v Nizozemí o 42 procent, ve Francii o 32 procent, v Anglii, Španělsku a Itálii o 30 procent. Tento pokles pak dál pokračoval zejména v jižní Evropě a po pádu komunismu i v postkomunistických zemích.“¹⁹

3. 2. Proměny rodiny v České republice, nastartované sametovou revolucí

Hana Maříková, ve svém díle *Proměny současné české rodiny*, uvádí: „Procesy počaté sametovou revolucí výrazně zasáhly jak muže a ženy coby

---

18 De Singly, F., *Sociologie současné rodiny*, Praha: Portál, 1999, s.88.

19 Sullerotová, E., *Krise rodiny*, Praha. Karolinum, 1998. s. 46.

jednotlivce, tak i celé rodiny a domácnosti, v nichž tito jedinci žijí. Institut rodiny je základní společenskou změnou (transformací společnosti) „dotčen“ již ve svém „existenčním“ rozměru. Jak signalizují demografická data, mladí lidé do 30 let většinou oddalují vstup do manželství anebo alespoň narození dítěte či dětí. To má za následek jak změnu v „rozsahu“ a skladbě domácností, tak i snížení podílu úplných rodin na celku domácností.“²⁰

Také uvádí: „rodina jako taková byla dříve považována v našich podmínkách za základní jednotku společnosti. Také postavení rodiny v této společnosti se odvíjelo především od postavení „hlavy“ rodiny, jíž byl muž. Výrazná většina dospělé populace žila v úplných rodinách, ženy středních a vyšších tříd byly převážně v domácnosti a ženy nižších tříd měly zaměstnání stejného statusu jako jejich manželé. K tomu je třeba vzít v úvahu téměř výlučně uplatňovaný tzv. patriarchální model rodiny, v jehož rámci životní styl a vztah rodiny k veřejnosti určoval muž.“²¹

Maříková upozorňuje na to, že se vztahy v rodině začínají přibližovat spíše demokratickému modelu. Říká, že je zřejmé, že tzv. konvenční přístup (odvozování postavení rodiny a tudíž i ženy od postavení muže) je nadále neudržitelný. Opakovaně u ní vidíme otázku, zda lze vůbec ještě považovat rodinu za základní jednotku společnosti. Jednou z možností je podle Maříkové opustit rodinu, jakožto základní jednotku společnosti, a za tuto základní jednotku považovat individuum.

Podle mého názoru individuum můžeme považovat za jednotku společnosti jen stěží. Žádný člověk nepřišel na svět sám od sebe. Lidský život vznikl splynutím mužské spermie a ženského vajíčka, nějakou dobu po narození jsme také absolutně závislí na péči našeho okolí, ve většině případů matky a otce.

---

20 Maříková, H., *Proměny současné České rodiny*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, s.141.

21 Maříková, H., tamtéž, s. 14.

Bez nich by žádný nový život nevznikl.²² Myslím si tedy, že základem společnosti bude vždy matka, otec a děti.

Sullerotová píše: „V devadesátých letech minulého století jsme mohli v Československu pozorovat přinejmenším prodlužování věku snoubenců, ne-li přímo odmítání sňatku, kdy procento neženatých mužů ve věku 25-29 let stoupá z 23,3 v roce 1980 na 27,6 v roce 1991 a na 29,9 v roce 1993 a procento svobodných žen ve věku 25-29 let stoupá z 8,9 v roce 1980 na 10,9 v roce 1991 a na 12,6 v roce 1993.“²³

Z mnoha statistik, literatury a řekla bych i pouhým pozorováním toho, co se děje v naší společnosti, se tedy dá říci, že trendy, které popsal De Singly, nástupem demokracie a kapitalismu přicházejí i do našich podmínek. Aplikovala jsem tedy jeho třídění proměn rodiny do šesti základních tříd na dění v České republice a snažím se v následující části práce probírat jednotlivé změny hlouběji.

3.2.1. Snížení počtu sňatků²⁴ a zvýšení počtu nesezdaných svazků nebo spolužití

Kučera v publikaci *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství* uvádí: „Dříve byl sňatek a založení rodiny často prvními samostatnými kroky do opravdového života. Dnes se z časového hlediska dostaly do pozadí, protože mladí lidé mají v době, než tuto celoživotní odpovědnost přijmou, širší možnosti seberealizace.“²⁵ Mohou se realizovat v mnoha jiných oblastech, například v práci budováním kariéry, cestováním, uměleckou činností nebo i studiem, což oddálí a v některých případech dokonce znemožní založení rodiny a rodinný život.

„V 80. letech vstupovalo do manželství 40-45 procent mužů ve věku do dvaceti třech let a 42-44 procent žen do dvaceti let. V letech 1996-1997 to bylo

---

22 Problém nastává při umělém oplodnění anonymním dárcem. V tomto případě není otec znám. Na tom, že je spermie jako taková prozatiím pro vznik embrya nevyhnutelná, to ale nic nemění.

23 Sullerotová, E., *Krise rodiny*, Praha. Karolinum, 1998. s. 46.

24 Rozumí se prvních či dalších sňatků.

25 Kučera, M., Fialová, L., Hamplová, D., Vymětalová, S., *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, s. 46.

kolem 18 procent mužů a 12 procent žen. Dříve se více než desetina svobodných žen vdávala mladší osmnácti let, v posledních letech to byla jen necelá 2 procenta. Zároveň se zvýšil podíl mladých žen vdávajících se ve vyšším věku: v roce 1989 byl horní kvartil svobodných nevěst vymezen věkem dvaceti tří let, v roce 1997 již věkem dvaceti sedmi a sedmi desetin. To ale zároveň znamenalo, že téměř každá šestá svobodná nevěsta již byla starší dvaceti osmi let. Obdobně byl v témže roce každý šestý svobodný ženich starší třiceti let.²⁶

Na těchto statistikách můžeme vidět, že se postupně zvyšoval věk mužů a žen při vstupu do manželství. V roce 2004 dosáhl průměrný věk ženy při vstupu do prvního manželství 26ti let, což stále ještě nebyl oproti Dánsku (30 let) a Irsku (30,9 let) věk tak vysoký.²⁷ V posledních letech zaznamenáváme i výrazný pokles sňatečnosti.

„Před rokem 1993 nikdy od roku 1945 neklesl roční počet sňatků v České republice pod 60 tisíc. V devadesátých letech však byla sňatečnost nejnižší za celou druhou polovinu 20. století. Roku 2003 český statistický úřad zaznamenal historicky nejnižší počet sňatků od první světové války – 48 943. V roce 2004 bylo sice zaznamenáno 51,4 tisíce nových manželství, ale na situaci velmi nízké sňatečnosti se tím nic zásadního nezměnilo, neboť jde o druhý nejnižší počet v historii ČR. Tento pokles sňatečnosti od devadesátých let do roku 2003 je dán především snížením sňatečnosti osob do věku dvaceti pěti let, souvisejícím právě s odkládáním uzavření manželství do pozdějšího věku.“²⁸

Jestliže podíl svobodných mužů ve věku dvaceti pěti let byl v roce 1991 kolem 42 %, v roce 2006 se zdvojnásobil – na 84,3 %. V případě žen se jednalo o následující podíly: 23 % a 75,3 %. Podíl svobodných mužů ve věku třiceti let činil v roce 2004 63,3 % (ale jen jednu čtvrtinu počátkem 90. let), žen 47,3 % (ale

---

26 Kučera, M., Fialová, L., Hamplová, D., Vymětalová, S., *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, s. 60.

27 Český statistický úřad, *Demografická příručka 2007*, on line, vyd. 23.12.2008, [cit. 10.4.2009], akt. 5.1.2009, dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/2008edicniplan.nsf/publ/4032-082007>>

28 Český statistický úřad, *Sňatečnost*, on line, Český statistický úřad, 2007, [cit. 20.1.2009], akt. 20.11.2007, dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/snatecnost>>

méně než 15 % o 13 let dříve). Značný pokles sňatečnosti svobodných v nižším věku se pak zákonitě projevil ve vzestupu průměrného věku při prvním uzavření manželství: během období 1993-2004 se tedy celkově zvýšil o 5 let. Nejvyšší intenzitu sňatečnosti dosahovali v roce 2007 muži těsně před třicítkou a dvaceti šestileté ženy.²⁹ „Skutečnost, že ve dvaceti pěti letech věku vstoupila v současnosti do manželství jen čtvrtina žen, je novou realitou, pro perspektivu populačního vývoje velmi významnou.“³⁰

Fialová přináší poznatky z výzkumů a tvrdí: „Vstup do manželství je sice v současnosti životním plánem většiny populace osob do třiceti let, která ještě v manželství nežije, avšak buď přímo, nebo po nesezdaném soužití „na zkoušku“, je z dotázaných mladých lidí připraveno určitě uzavřít sňatek jen necelá pětina mužů a necelá třetina žen, tedy podstatně méně než by se dalo čekat.“³¹

Kramulová se zamýšlí nad narůstajícím počtem nesezdaných soužití: „Rodiče dnešních mladých dospělých se běžně brávali nedlouho po dvacítce. Rok či dva se zdály dostatečně dlouhou dobou na vzájemné poznávání se, svatba po pár měsících známosti nikoho nešokovala. Sociologové později vysvětlili takové jednání jako naplňování jediného svobodného prostoru, který totalita člověku ponechávala. V současnosti ale pozorujeme jiný trend: dlouhodobé vztahy, které ani po letech nevedou k manželství.“³²

Mohou ale vést k početí dítěte, někdy plánovaně, častěji však neplánovaně. Co ale vede jedince k tomu, neuzavřít spolu manželství? Mezi zásadní důvody patří podle mého názoru důvod finanční. Tuto skutečnost potvrzuje i Národní zpráva o rodině, která poměrně kriticky analyzuje žalostný stav podpory rodin s dětmi u nás. Zpráva konstatuje, že podpora uzavírání manželství je u nás katastrofálně nízká. Manželé jsou proti nesezdaným párům dokonce finančně

---

29 Srov. Český statistický úřad, *Sňatečnost*, on line, Český statistický úřad, 2007, [cit. 20.1.2009], akt. 20.11.2007, dostupné na WWW:

<<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/snatecnost>>

30 Srov. Tamtéž

31 Kučera, M., Fialová, L., Hamplová, D., Vymětalová, S., *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, s. 55.

32 Kramulová, D., *Když svatba nepřichází*, Psychologie dnes, č.12, roč. 13, 2007, Praha: Portál, s.22.

znevýhodnění (v bytové politice, v sociálních dávkách), a pro mladé lidi je proto v současnosti výhodnější manželství neuzavřít.³³

„V této zprávě se dočteme i o demografickém zjištění, že klesající sňatečnost vede i ke klesající porodnosti, a tedy nižšímu počtu dětí. Páry žijící "na hromádce" situaci nevylepší, neboť se jim rodí mnohem méně dětí než manželům.“³⁴

Musím konstatovat, že v současnosti manželství opravdu z finančního hlediska žádné velké výhody nepřináší. Nově zrušené společné zdanění manželů s dítětem bylo výhodné v okamžiku, kdy jeden z partnerů vydělával dramaticky víc než druhý. Pokud byla například žena rodičovské dovolené a muž měl manažerský plat, odevzdal státu znatelně méně než svobodný zdaněný kolega. Toto zdanění bylo ale s novelou zákona o daních z příjmů zrušeno. Výhody má manželství především v případě náhlého úmrtí partnera. Manžel či manželka má více práv na majetek zemřelého než by měl druh či družka. Má například právo na byt, který společně užívali, vdovský či vdovecký důchod a dědí také automaticky nejméně polovinu majetku.

Maříková ovšem nevidí situaci až tak kriticky: „Ze statistik stále vyplývá, že v manželském svazku v roce 1999 žilo okolo 55 procent české populace ve věku od 18 do 69 let.“³⁵ Myslím si tedy, že instituce manželství ještě nějakou dobu nezanikne, protože pro nemalou část obyvatelstva je manželství stále předpokladem vzniku rodiny a výchovy dětí.

3.2.2. Zvýšení počtu rozvodů

V České republice se v současnosti rozejde přes 33 tisíc oddaných párů, což je 49% manželství³⁶ Tento fakt, jak uvádí Mlčoch, je podpořen i přístupem

---

33 Srov. Zrno, M., *Rodinná politika ve feministických koncích*, on line, Mladá fronta Dnes, 2005, [cit. 10.6.2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.obcinst.cy/clanek.asp?id=760>>.

34 Zrno, M., *Rodinná politika ve feministických koncích*, on line, Mladá fronta Dnes, 2005, [cit. 10.6.2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.obcinst.cy/clanek.asp?id=760>>.

35 Srov. Maříková, H., *Proměny současné České rodiny*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, s. 31.

36 Srov. Český statistický úřad, *Rozvodovost*, on line, Český statistický úřad, [cit. 10.3.2006], akt. 20.11.2007, dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rozvodovost>>.

Čechů k instituci manželství: „Manželství v České republice neznamena pro řadu lidí posvátný svazek, jako je tomu u hluboce religiózních států (např. Španělsko, Řecko), kde je rozvodovost výrazně podprůměrná. Naše společnost zastává k rozvodům tolerantní postoj, což se projevuje benevolentními zákony a rychlým aktem rozvodu hlavně v případě, že se partneři shodnou na vypořádání.“³⁷

V současnosti můžeme zaznamenat i zkracování doby sňatku po podání žádosti o rozvod. Plaňava k tomu předkládá zajímavé statistiky: „V souboru rozvedených v roce 1988 činila průměrná doba od sňatku po podání návrhu na rozvod 12,2 let, u souboru z roku 1992 se zkrátila na 9,6. Za období těchto čtyř let se také o něco zmenšil podíl rozvedených, u nichž v den sňatku byla nevěsta gravidní. V souboru rozvedených v roce 1988 se vdávalo 62 procent těhotných nevěst, v roce 1992 jich bylo 49 procent. V dalších letech toto procento dále klesá.“³⁸

Mlčoch dále uvádí příčiny rozvodů: „Podle údajů Českého statistického úřadu patří mezi nejčastější příčiny rozvodu „rozdílnost povah, názorů a zájmů“. Tento důvod bývá uváděn ve více než čtyřiceti procentech! Jenže podle zkušeností soudců se za oficiálními údaji často skrývá bolestná zkušenost v podobě domácího násilí, za kterou se většinou ženy-oběti stydí. Podle informací centra ROSA se totiž nějaká forma hrubého zacházení vyskytuje v deseti až třiceti procentech rodin. K méně častým důvodům rozpadu manželství patří nevěra – pohybuje se v rozmezí do deseti procent. Kupudivu velkou roli nehraje alkoholismus muže (kolem pěti procent) a neshody v sexuální oblasti (méně než jedno procento). Podle pořadí manželství se statistiky dlouhodobě shodují. Lehce přes osmdesát procent připadá na první rozvody a kolem sedmnácti procent na ty druhé.“³⁹

---

37 Mlčoch, Z., *Nejčastější příčiny a důvody rozvodu manželství, statistiky rozvodovosti v ČR*, on line, MUDr. Zbyněk Mlčoch, 2009, [cit. 15.2.2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.zbynekmlcoch.cz>>.

38 Plaňava, I., *Manželství a rodiny*, Brno: Doplněk, 2000, s.160.

39 Mlčoch, Z., *Nejčastější příčiny a důvody rozvodu manželství, statistiky rozvodovosti v ČR*, on line, MUDr. Zbyněk Mlčoch, 2009, [cit. 15.2.2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.zbynekmlcoch.cz>>.

Jakkoliv jsou Mlčochovy údaje přibližné, přece jen ukazují na zajímavé skutečnosti. Musíme si především uvědomit zmiňovanou skutečnost, že mnoho lidí může hlavní důvod rozvodu „skrýt“ právě pod nejčastěji uváděný důvod: rozdílnost povah, názorů a zájmů, protože se chtějí vyhnout odhalení bolestných skutečností, které se v manželství mohly odehrávat.

3.2.3. Nárůst rodin s jedním rodičem

Rodiny s jedním rodičem představují stále častější rodinný typ. Jedná se o rodiny vzniklé rozvodem, rozchodem, ovdověním, nebo porodem dítěte mimo manželství. Nejčastěji bývá v této rodině matka s dítětem nebo dětmi. Sobotková udává, že jde až o devadesát procent, na otce s dětmi připadá jen 10 procent.⁴⁰

Kozlová o osamělých matkách říká: „Dříve se jednalo především o mladé dívky, které neplánovaně otěhotněly a zůstaly bez muže. Tyto ženy byly dříve odsuzovány, negativně hodnoceny po morální stránce a jejich děti litovány. Tyto dívky většinou podcenily riziko otěhotnění. Další skupinou jsou ženy, které s dětmi zůstaly samy po rozvodu a žijí buď samy s dětmi nebo novým partnerem. V současné době ale začínají převažovat aspoň v našich podmínkách a na západě zralejší ženy v období střední dospělosti, často kolem 35 let. Jsou většinou zajištěné, úspěšné ve svém oboru, a ačkoliv nepotkaly vhodného partnera, chtějí přivést na svět dítě. Velkou část svého života věnovaly budování kariéry a na rodinný život nezbyval čas.“⁴¹ V těchto případech se jedná především o ženy, které ve svém zaměstnání zastávají vyšší pozice a jejich práce je časově náročná. Jde například o manažerky v nejrůznějších odvětvích, umělkyně, sportovkyně, ale i političky a lékařky.

Dále uvádí: “Obecně lze osamělé matky rozdělit do tří skupin. Osamělé matky, kterým manžel, partner zemřel, tedy vdovy s dětmi. Osamělé matky, které

---

40 Srov. Sobotková, I., *Psychologie rodiny*, Praha: Portál, 2001. s. 128.

41 Kozlová, L., Tomanová, N., *Dobrovolné mateřství bez partnera*, on line, Gender on line [cit. 2008-05-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.genderonline.cz/view.phpcisloclanku=2006011603>>.

mají děti z rozpadlého vztahu. Třetí skupinou jsou matky, které záměrně zůstávají svobodné a mají dítě/děti s mužem, s nímž neplánují trvalý vztah, popř. ženy, které dítě adoptovaly, přijaly do pěstounské péče - zvolily mateřství bez partnera.⁴²

Rozhodnutí ženy pro mateřství bez partnera může mít celou řadu příčin. Může být reakcí na nejisté vyhlídky do budoucna, vysoké nároky na individuální štěstí, na náročné vybudování stabilního vztahu v dnešní době. Mukti Jain Campionová, autorka knihy *Who's fit to be parent?*, považuje tento model za nový způsob rodičovství, který vytváří otevřenější rodinu, protože matka, které na dítěti opravdu záleží, dokáže, dle autorky, zmobilizovat kvalitní podpůrnou síť lidí, kteří se o ni a o dítě upřímně zajímají, pomáhají jim a podporují je. Argumentem žen volících mateřství bez partnera je dle autorky také eliminování možného traumatu dítěte rozvodem, rozchodem či ovdověním.⁴³ Tento argument pravděpodobně vychází z předchozích nepříjemných zkušeností těchto žen z partnerských vztahů, přičemž se tyto ženy již předem bojí ztráty partnera. Tato skutečnost ale může samozřejmě nastat u všech partnerství a jednoho dne nevyhnutelně i nastane, neboť každý lidský život jednou skončí.

S tímto tématem však souvisí i fakt, o kterém píší v části, zabývající se porodností, a to, že se zvyšuje počet dětí, narozených nevdaným ženám. „V loňském roce se mimo manželství narodilo 34,5 % všech živě narozených dětí. Například v roce 2004 byl tento podíl 30,6 %.“⁴⁴

V současnosti také můžeme zaznamenat ve společnosti rodiny, v jejichž čele stojí osamělý rodič otec. Takových rodin není mnoho a také se o nich mnoho nepíše. Server Portal.cz uvádí, že osamělý otec je jen jedním ze sedmi osamělých rodičů. Muži, podle tohoto zdroje, mají také daleko horší šance dostat děti

---

42 Kozlová, L., Tomanová, N., *Dobrovolné mateřství bez partnera*, on line, Gender on line [cit. 2008-05-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.genderonline.cz/view.phpcisloclanku=2006011603>>.

43 Srov. Campion, M. J., *Who is fit to be a parent?*, London: Routledge, 1995 in Sobotková, I., *Psychologie rodiny*, Praha: Portál, 2001, s. 196.

44 Oficiální web ČR, *Porodnost a úmrtnost*, Ministerstvo zahraničních věcí ČR, on line, [cit. 10.1.2009], dostupné na WWW. <<http://www.czech.cz/cz/ceska-republika/zdravi>>.

do vlastní péče, než mají ženy. Je to dáno především tradicí v našem státu, ale často i nezájmem otců o opatrování vlastních dětí.⁴⁵

3.2.4. Snížení počtu porodů

V devadesátých letech prošla Česká republika v oblasti porodnosti velmi prudkým vývojem. Takový vývoj reprodukčního chování - dramatický pokles porodnosti, celkem výrazné zvyšování věku matek při porodu; zvyšování počtu a podílu dětí narozených mimo manželství; pokles počtu potratů; zvyšování podílu dětí narozených jako první v pořadí zvláště na úkor dětí v pořadí třetím a vyšším - není ve střední a východní Evropě nijak výjimečný. Výjimečná je v rámci tohoto bloku míra těchto změn, které nastaly v devadesátých letech v České republice.⁴⁶

Jediný jiný příklad tak dramatické změny v tak krátké době lze najít v evropských státech v okolí Středozevního moře (Itálie, Španělsko, Portugalsko, Řecko) v osmdesátých letech. V těchto zemích se obecně dává do souvislosti s náhlým vstupem tržního prostředí západní Evropy a bouřlivého rozvoje antikoncepce, což způsobilo odklon od tradičně mnohaděnnékatolické rodiny v těchto zemích.⁴⁷

Počet narozených dětí v devadesátých letech vytrvale klesal⁴⁸ „Tento trend je pokračováním vývoje v osmdesátých letech s tím, že mezi roky 1991 a 1992 (o téměř 6%) a následně mezi roky 1993 a 1995 (o téměř 10 % mezi roky 1993 a 1994 a o dalších téměř 6% mezi roky 1994 a 1995) došlo k výrazným prudkým poklesům počtu narozených dětí. V dalších letech počet narozených dětí dále klesal, ale pokles byl podstatně mírnější. Každý další údaj však byl novým minimem počtu narozených dětí v České republice (nebo na jejím územním

---

45 Bez autora, *Osaměle žijící rodiče*, Portál, on line, [cit. 20.3.2009], dostupné na WWW:<<http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=4316>>.

46 Srov. Český statistický úřad, *Porodnost*, , on line, Český statistický úřad, 2008, [cit. 21.1.2009],akt. 26.10.2006, dostupné na WWW:<http://www.czso.cz/csu/2001edicniplan.nsf/publ/4008-01-1993_2000>.

47 Srov. Český statistický úřad, *Porodnost*, , on line, Český statistický úřad, 2008, [cit. 21.1.2009],akt. 26.10.2006, dostupné na WWW:<http://www.czso.cz/csu/2001edicniplan.nsf/publ/4008-01-1993_2000>.

48 Viz. Příloha 2, Tabulka 1.

ekvivalentu v době, kdy nebyla samostatnou) za celou dobu statistického sledování počtu narozených (tj. od roku 1785). Počet narozených dětí mírně vzrostl oproti předchozímu roku pouze v roce 1997 a 2000.“⁴⁹

„V roce 2000 se tedy narodilo 91 196 dětí (z toho 90 910 živě). Od roku 1991 klesl počet dětí o téměř 30 %; oproti roku 1974, který byl vrcholem populační exploze, a od kterého počet dětí v podstatě stále klesal, je to dokonce o více než 53%.“⁵⁰

V posledních třech letech však pozorujeme překvapivě vzrůstající porodnost. V průběhu roku 2007 se v ČR živě narodilo 114 600 dětí, což bylo o 8 800 více než v roce předchozím a v loňském roce (2008) se narodilo rekordních 119 600 dětí, což je nejvíce od roku 1993.⁵¹

Jak jsme se dozvěděli již v úvodu této práce, tak statistici potvrzují, že baby boom je způsoben tím, že rodiny zakládají takzvané Husákovy děti. Až odrodí silné ročníky žen ze sedmdesátých let, budou počty narozených dětí opět klesat, jak uvedla Terezie Štyglerová z Českého statistického úřadu.⁵²

„Avšak i přes zvýšený počet narozených dětí zůstává úroveň porodnosti v České republice velmi nízká: na jednu ženu v reprodukčním věku stále připadá průměrně méně než 1,44 dítěte. Trend posunu rození dětí do pozdějšího věku stále pokračuje – průměrný věk matek při narození prvního dítěte dosáhl v loňském roce 27,1 let a 29,1 let celkově, tzn. bez rozlišení pořadí narozeného dítěte. Odkládání mateřství do vyššího věku dokládá též údaj, že téměř třicet procent žen přivádí na svět svého prvního potomka až po svých třicátých narozeninách. Zvyšuje se také podíl dětí rodičích se nevdaným ženám. V loňském roce se

---

49 Český statistický úřad, *Porodnost*, on line, Český statistický úřad, 2008, [cit. 21.1.2009], akt. 26.10.2006, dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/2001edicniplan.nsf/publ/4008-01-1993_2000>.

50 Tamtéž

51 Bez autora, *Rodí se o sto šest*, časopis Euro, z 16.3.2009, Euronews, Praha, 2009, s. 11.

52 Benešová, E., *Baby boom potvrzen, rodí se nejvíce dětí od roku 1993*, on line, vyd. 13.3.2009, [cit. 9.4.2009], Praha, dostupné na WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=631863>>.

mimo manželství narodilo 34,5 % všech živě narozených dětí. Například v roce 2004 byl tento podíl 30,6 %.⁵³

Pozorujeme tedy snižování počtu dětí v rodině, trend posunu rození dětí až do pozdějšího věku a zvyšování podílu dětí rodičích se nevdaným ženám. V posledních třech letech můžeme sice zaznamenat zvýšenou porodnost, ale lze předpokládat, že tento trend pravděpodobně nebude pokračovat dlouhodobě.

3.2.5. Nárůst mimomanželských porodů

Český statistický úřad k problematice mimomanželských porodů uvádí: „Během devadesátých let se postupně proměňoval dosavadní model rodiny. Začalo se prosazovat partnerské soužití a nadále bylo společensky únosné nelegalizovat takové partnerství sňatkem. Jedná se o přibližování západoevropskému modelu volnějšího soužití. Tento trend se v devadesátých letech rovněž odrazil ve zvýšení podílů dětí narozených mimo manželství.“⁵⁴

Podle statistik se tedy stále zvyšuje podíl dětí rodičích se nevdaným ženám.⁵⁵ „V loňském roce se mimo manželství narodilo 32 400 dětí, které tak představovaly 31,8 % všech živě narozených. V roce 2004 byl tento podíl 30,6 %.“⁵⁶

Problematika nárůstu mimomanželských porodů také úzce souvisí s nárůstem počtu rodin s jedním rodičem, o kterém jsem psala v předcházejících kapitolách.

Navzdory zvyšujícím se počtům mimomanželsky narozených dětí je stále převažující procento těch, které se narodily v manželství. V průzkumech se projevuje, že se stále všeobecně uznává, že manželské prostředí je pro výchovu

---

53 Oficiální web ČR, *Porodnost a úmrtnost*, Ministerstvo zahraničních věcí ČR, on line, [cit. 10.1.2009], dostupné na WWW: <<http://www.czech.cz/cz/ceska-republika/zdravi>>.

54 Český statistický úřad, *porodnost*, on line, Český statistický úřad, 2008, [cit. 21.1.2009], dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/2001edicniplan.nsf/publ/4008-01-1993_2000>.

55 Vis. Tabulka 2, Příloha 2

56 Český statistický úřad, *porodnost*, on line, Český statistický úřad, 2008, [cit. 21.1.2009], dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/2001edicniplan.nsf/publ/4008-01-1993_2000>.

děti nenahraditelné, a že mladí lidé jednoznačně preferují, aby se děti rodily v manželství.⁵⁷

Fialová k tomu uvádí: “Ani mladá generace tedy není příliš nakloněná záměrnému rození nemanželských dětí. Svědčí to o poměrné zodpovědnosti a vyzrálosti mladých lidí, kteří si uvědomují negativní dopady prostředí neúplné rodiny na dítě a stále uznávají nezastupitelnou roli obou rodičů při jeho výchově. Rovněž výzkumy, které sledují, jaké faktory ohrožují děti při jejich vývoji nejvíce, ukazují, že dětství pouze s jedním z rodičů je prvkem vysoce rizikovým.”⁵⁸ I v námi provedeném výzkumu se ukázalo, že mladí lidé preferují výchovu dětí v manželském páru. Jako vhodné prostředí pro výchovu dítěte manželský pár označilo 100 % dotázaných.

3.2.6. Nárůst zaměstnanosti žen, převážně matek, a tedy následně párů, kde jsou oba manželé zaměstnáni.

Nejprve si udělejme představu o tom, jak se zaměstnanost žen u nás měnila od druhé světové války do současnosti. Maříková⁵⁹ udává stručný přehled:

1. poválečný stav - třetina žen pracuje, dvě třetiny odcházejí do domácnosti.
2. padesátá léta - ženy obsazují nízkostatusové pozice v průmyslu a zemědělství, obrazem zaměstnané ženy je dělnice v průmyslu nebo družstevní rolnice.
3. šedesátá léta - ženy vstupují ve větší míře do administrativy a služeb, obraz dělnice ustupuje modelu ženy, která sice za nízkou mzdu, ale zato v komfortnějším prostředí bez těžké manuální práce má šanci zlepšit svůj sociální status.
4. sedmdesátá léta - do práce vstupuje generace středně a vysoce vzdělaných žen ve větším podílu než kdy předtím a prosazuje se na pozicích

---

57 Srov. Kučera, M., Fialová, L., Hamplová, D., Vymětalová, S., *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, s. 86.

58 Tamtéž s. 87.

59 Srov. Maříková, H., *Proměny současné České rodiny*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, s. 86.

odpovídajících dosažené kvalifikaci, stoupá podíl manželských svazků ženy a muže s vysokoškolským vzděláním.

5. osmdesátá léta - kulminace nejvyššího podílu zaměstnaných žen v poválečném období (v roce 1985: 46,2 procent), přičemž nejvyšší zaměstnanost žen je v oblastech školství, zdravotnictví, peněžnictví, pohostinství, veřejná správa. Dochází k prosazení žen ve vysokoškolských pozicích a k prvním zkušenostem s déle trvajících dvoukariérovými manželstvími.
6. devadesátá léta - vstup žen do podnikání, ale také první zkušenosti s nezaměstnaností (v průměru 39 procent žen), velmi slabý průnik žen do vysokých statusových pozic v ekonomice a politice (4,1 procent žen). Orientace žen na výdělek jako podmínku udržení svého životního standardu nebo standardu rodiny.

„Podle posledního sčítání tvořily ženy 44,2 % všech ekonomicky aktivních. Ženy častěji než muži pracují na zkrácený úvazek. (8,3 % žen oproti 2,3 % mužů). Ženy také více než muže postihuje nezaměstnanost. Rovněž platové rozdíly hovoří v neprospěch žen. Ze statistických údajů za rok 2005 vyplývá nižší zapojení žen ve vedoucích funkcích (28 % žen)“⁶⁰

Mnoho serverů, zabývajících se gender problematikou, upozorňuje na problémy, které souvisí se zaměstnaností žen. Týkají se například platových rozdílů mezi muži a ženami, přičemž v kategorii vedoucích a řídicích pracovníků je zjištěný rozdíl nejvýraznější.⁶¹

V České republice má zaměstnanost žen specifické charakteristiky: je velmi vysoká (ženy tvoří téměř polovinu pracující populace) a v porovnání s Evropskou Unií je větší i rozsah pracovní doby a odpracovaných let. Ženy jsou

---

⁶⁰ Bez autora, *Obecně o (ne)zaměstnanosti žen*, Vzdělávání žen, on line, [cit.10.3.2009], dostupné na WWW:<<http://www.vzdelavani-zen.cz/cs/zamestnanost-zen/60-odstavec-obecne-ozamestnanosti-zen-v-cr/>>

⁶¹ Srov. Machovcová, K., *Moderní společnost a její proměny - Gender v managementu*, Zpravodaj: 2006,on line,[cit. 20.3.2009], dostupné na WWW:< <http://zpravodaj-rp.strukturalni-fondy.cz/rocnik-2006/cislo-cervenec-2006/aktualne>>

však často zatíženy tzv. dvojí směnou, je očekáváno, že skloubí plnou zaměstnanost s kompletní péčí o potřeby své rodiny a domácnosti.⁶²

Na trhu práce také pozorujeme fenomény jako je vertikální segregace žen, tj. koncentrace žen do určitých odvětví, která je podpořena genderovými stereotypy uplatňovanými ve výchově a vzdělávání. Ženy se uplatňují především ve školství, zdravotnictví a službách. Segregace horizontální je stejně častá - ženám jako by v kariérním postupu na nejvyšší posty bránily určité překážky, přičemž to můžeme zaznamenat především v politice, obchodu a vědě.⁶³

Tyto genderové stereotypy ve výchově a vzdělávání se snaží změnit i kampaň Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy „Muži do škol“, která se snaží zatraktivnit školství takovým způsobem, abychom ve školách viděli více pedagogů mužů. „Zajímavé je například zjištění, že na mateřských školách v České republice působí zhruba 22 tisíc žen, proti [pouhým]⁶⁴ 27 mužům. Ačkoli na dalších stupních vzdělávání poměr mužů roste, genderová nevyváženost zůstává typickým jevem i na základních a středních školách. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy chce tedy usilovat o zvýšení atraktivity a prestiže učitelského povolání a snížit genderovou nevyváženost.“⁶⁵ Tato motivace kampaně je bezpochyby záslužná, snaží se o lepší platové ohodnocení ve školství, což by více mužů určitě přitáhlo. Zajímavé je ale to, že kampaň vlastně podporuje jiný genderový stereotyp, že muž má být živitelem rodiny, měl by tedy domů přinést vyšší plat.

Maříková k výchově dětí v současné době doplňuje: „V moderních rodinách, kde pracují oba manželé, většinou vysokoškoláci, může být pro pomoc v domácnosti a s dětmi uplatněn také model „výpomoci“ třetí osoby. Může to být pomocnice v domácnosti a některé páry najímají „paní na hlídání“ dětí. Zvládnutí chodu domácnosti tedy nebývá tak často zabezpečeno pomocí nejbližších

---

62 Tamtéž

63 Tamtéž

64 Poznámka, doplněná autorkou bakalářské práce.

65 Bohmová, K., *Konference Muži do škol*, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, on line, [cit. 10.4.2009], dostupné na WWW: <<http://www.msmt.cz/pro-novinare/konference-muzi-do-skol>>.

příbuzných, nejčastěji prarodičů či sourozenců manželské dvojice, jako to bylo dříve.“⁶⁶

3.2.7 Homosexuální vztahy a výchova dětí

Kapitolu o homosexuálních vztazích jsem do své práce zařadila, i když se o nich v De Singlyho práci nedočteme. Problematika homosexuálních vztahů, ať už mužů či žen, se podle mého názoru tématu současné rodiny také úzce dotýká, neboť v některých státech (Švédsko, Nizozemí, Belgie) mohou homosexuální dvojice osvojovat cizí děti. U nás zatím toto možné není, ale homosexuálové se po dlouhém usilování dočkali uzákoněné formy jejich vztahu, obdoby manželství mezi mužem a ženou.

Od 1. července 2006 je v platnosti zákon o registrovaném partnerství. Registrované partnerství je institut, který upravuje soužití dvojic stejného pohlaví. Zákon upravuje uzavírání partnerství, podmínky pro jeho zrušení nebo zánik, vzájemné majetkoprávní vztahy partnerů, jejich práva a povinnosti vůči sobě navzájem, vůči institucím a vůči státu. Zákon o registrovaném partnerství dává gay a lesbickým párům právní jistotu v právním řádu České republiky.⁶⁷

Tento zákon sice nepovoluje partnerům osvojit si dítě adopcí či začít ho vychovávat pěstounskou péčí, ale zároveň říká, že partnerství není překážkou výkonu rodičovské zodpovědnosti vůči jeho dítěti ani překážkou svěření jeho dítěte do jeho výchovy.⁶⁸ Zákon vysloveně říká: „Partner, který je rodičem, je povinen zajistit vývoj dítěte a důsledně chránit jeho zájmy při použití přiměřených výchovných prostředků, tak aby nebyla dotčena důstojnost dítěte a ohroženo jeho zdraví a tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj.“⁶⁹ Zákon také ukládá druhému

---

66 Srov. Maříková, H., *Proměny současné České rodiny*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, s. 120.

67 Srov. *Co je to registrované partnerství?*, Gay a lesbická liga, on line, [cit. 10.4.2009], akt. 14.6.2008, dostupné na WWW: <<http://www.partnerství.cz/rp-uvod/>>.

68 Srov. *Zákon č. 115 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů*, on line, [cit. 11.4.2009], dostupné na WWW: <<http://www.zakony.cz/?sekce=zakony&akce=prihlaseniSMS&id=22123>>.

69 *Zákon č. 115 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů*, on line, [cit. 11.4.2009], dostupné na WWW: <<http://www.zakony.cz/>>

partnerovi, pokud žijí ve společné domácnosti, podílet se na výchově dítěte a zabezpečit jeho potřeby.⁷⁰

Pokud ovšem zákon nedovoluje adopci dětí homosexuálními páry, ale zároveň ukládá druhému partnerovi péči o biologického potomka partnera, může to v některých případech vést k tomu, že homosexuální pár v touze po výchově dítěte najde způsob, jak si „opatřit“ biologického potomka, a potom ho společně vychovávat.

Někdy můžeme z úst obhájců osvojení dětí homosexuálními páry slyšet argument, že dětí v dětských domovech je přece mnoho, a mělo by jim být umožněno, aby byly osvojeny těmito páry. Osobně si na základě svých zkušeností z doby, kdy jsem dělala praxi na OSPOD Městského úřadu Nýřany a v Dětském domově Domino v Plzni, myslím, že hlavní problém těchto dětí je to, že většinou nejsou právně volné. Nemohou být tedy adoptovány ani manžely, a nemohly by tedy být adoptovány ani partnery, i kdyby to zákon umožňoval. Často bývá u adopcí také problém s barvou pleti dítěte, protože naše dětské domovy jsou plné dětí romského či smíšeného původu, což ale nejsou ty, o které většina potenciálních osvojitelů usiluje.

Osobně s osvojováním dětí homosexuálními páry obecně souhlasím. Tyto páry by ale musely být zkoumány jednotlivě a pečlivě, jako je tomu ostatně i u adopcí manželskými páry, aby se zjistilo, zda jsou vhodnými osvojiteli.

Praktická část

1. METODY VÝZKUMU

Praktická část této práce je založena na kvantitativním výzkumu, který proběhl formou dotazníku u 108 respondentů. Tento dotazník slouží ke zmapování názorů, postojů k rodinnému (resp. nerodinnému), sexuálnímu životu a rodinného stavu mladých lidí, ve věku od 18 do 40 let.

Dotazník má 17 otázek.

---

sekcce=zakony&akce=prihlaseniSMS&id=22123>.
70 Tamtéž.

Před samotným výzkumem proběhl předvýzkum u pěti respondentů, po kterém byl dotazník přizpůsoben a upraven.

Výzkum proběhl v únoru a březnu 2009.

Respondenti byli dotazováni na různých místech České republiky.⁷¹

Z celkového počtu 100 dotazníků se vrátilo 92 kusů, proto jsem oslovila dalších 8 respondentů, aby celkový počet odevzdaných dotazníků byl 100 kusů.

2. CÍLE VÝZKUMU

Celkovým cílem výzkumu bylo zjistit postoje a názory mladých lidí ve věku od 18 do 40 let, které se týkají manželského svazku, plození a vychovávání dětí, a také to, jak výzkumem zjištěná fakta korespondují se statistickými údaji, probíranými v teoretické části práce.

Dílčí cíle představují zjištění:

- 1. Jaký je průměrný věk respondentů při vstoupení do manželství?**
- 2. Jaký je podle respondentů ideální věk vstoupení do manželství?**
- 3. Jaký je průměrný počet dětí respondentů?**
- 4. Jaký je průměrný věk při narození prvního dítěte?**
- 5. Jaký je podle respondentů ideální věk při narození prvního dítěte?**
- 6. Jaký je podle respondentů ideální počet dětí v rodině?**
- 7. Jaký je postoj mladých lidí k problematice rozvodů?**
- 8. Jaký je postoj mladých lidí k problematice svateb?**
- 9. Jaký je postoj mladých lidí k výchově dětí v neheterosexuálně orientovaných vztazích?**

---

⁷¹ Viz. Tabulka 3, Příloha 2.

3. HYPOTÉZY VÝZKUMU

K cíli 1

Z teoretické části se dozvídáme, že průměrným věkem pro sňatek je v poslední době 26-27 let u žen a téměř 30 let u muže. Předpokládám tedy, že tento věk bude průměrný pro vstoupení do prvního manželství i u respondentů mého výzkumu.

K cíli 2

Předpokládám, že respondenti budou považovat za ideální pro jejich vstoupení do manželství věk 25 let.

K cíli 3

Myslím si, že průměrný počet dětí u respondentů bude 1 dítě, neboť se jedná o mladé lidi, kteří ještě více dětí nestihli nebo se věnují studiu či kariéře.

K cíli 4

Z teoretické části se dozvídáme, že průměrný věk matek při narození prvního dítěte dosáhl v loňském roce 27,1 let a 29,1 let celkově, tedy bez udání pořadí narození dítěte. Předpokládám tedy, že průměrný věk při narození prvního dítěte bude okolo 27 let u žen. U mužů to bude myslím o něco později, tedy ve 30ti letech.

K cíli 5

Fialová v knize „Představy mladých lidí o manželství a rodičovství“ uvádí, že nejvhodnější věk pro uzavření manželství respondenti určují jako 24,5 let u žen a 28 let u muž.⁷²Myslím si, že tomu bude i v případě našeho výzkumu.

---

⁷² Kučera, M., Fialová, L., Hamplová, D., Vymětalová, S., *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, str. 63.

K cíli 6

Myslím si, že respondenti budou považovat za ideální počet dětí v rodině 2 děti.

K cíli 7

Z teoretické části se dozvídáme, že v současnosti se rozvádí okolo 50 procent manželství, Myslím si tedy, že lidé budou chápat rozvod spíše jako normální věc, která patří k životu v naší společnosti, a je často potřebná a nutná.

K cíli 8

Vzhledem k tomu, že v současnosti můžeme vidět posouvání vstupu do manželství až do pozdějšího věku a celkově tendence žít spíše v nesezdaných svazcích, předpokládám, že svatba nebude pro respondenty příliš důležitým úkonem, ale spíše přežitkem, který už nemá v naší společnosti velké opodstatnění.

K cíli 9

Výchova dětí v homosexuálních párech mužů či lesbických párech žen je u nás stále ožehavým tématem. Myslím si, že lidé nejsou této alternativě otevření a výchovu dětí přisoudí do manželství či nesezdaného soužití mezi ženou a mužem a neúplných rodin s jedním rodičem.

4. VYHODNOCENÍ DOTAZNÍKU

Výzkumu se účastnilo původně 100 respondentů. Dotazník jich vrátilo 92, a proto bylo osloveno dalších 8 respondentů, aby celkový počet vrácených dotazníků byl 100 kusů. Celkový počet respondentů, kteří se účastnili výzkumu a vrátili dotazník, byl tedy 100.

Otázka 1

Věk respondentů:

Průměrný věk respondentů byl 27,85 let. U mužů 27 let a u žen 28,7 let.

Otázka 2

Pohlaví respondentů:

Výzkumu se účastnilo 73 (73 %) žen a 23 (23 %) mužů.

Otázka 3

Dosažené vzdělání respondentů:

Tabulka 4: Vzdělání respondentů

Odpovědi:	Počet respondentů, který si vybral tuto odpověď:	Procentuální zastoupení respondentů, které si vybralo tuto odpověď:
základní	2	2,00%
střední	12	12,00%
střední s maturitou	34	34,00%
vysokoškolské nedokončené	32	32,00%
vysokoškolské dokončené	20	20,00%

Otázka 4

Sexuální orientace respondentů byla u 99 (99 %) heterosexuální a u 1 (1 %) homosexuální.

Otázka 5

Tabulka 5: Rodinný stav respondentů

Odpovědi:	Počet respondentů, který si vybral tuto odpověď:	Procentuální zastoupení respondentů, které si vybralo tuto odpověď:
ženatý/ vdaná	19	19,00%
registrovaný partner/ registrovaná partnerka	0	0,00%
rozvedený/ rozvedená	8	8,00%
svobodný/ svobodná bez stálého partnera	20	20,00%
žije v nesezdaném soužití	21	21,00%
svobodný/ svobodná s partnerem, žijí odděleně	32	32,00%

Otázka 6

Tabulka 6: Děti respondentů

Odpovědi:	Počet respondentů, který si vybral tuto odpověď:	Procentuální zastoupení respondentů, které si vybralo tuto odpověď:
1 dítě	23	23,00%
2 děti	9	9,00%
3 a více dětí	2	2,00%
Žádné děti	66	66,00%

Otázka 7

Nejvhodnější věk k narození prvního dítěte je průměrně podle respondentů pro ženu 24,17 let.

Otázka 8

Nejvhodnější věk k narození prvního dítěte je průměrně podle respondentů pro muže 32,18 let.

Otázka 9

Respondentům, kteří již jsou rodiči, bylo v době narození prvního dítěte v průměru 20,4 let.

Otázka 10

Tabulka 7: Ideální partnerský životní styl respondentů

Odpovědi:	Počet respondentů, který si vybral tuto odpověď:	Procentuální zastoupení respondentů, které si vybralo tuto odpověď:
být bez stálého partnera	12	12,00%
mít stálého partnera a žít v nesezdaném soužití	32	32,00%
mít stálého partnera, ale žít odděleně	22	22,00%
žít v manželství	35	35,00%
žít v registrovaném partnerství	1	1,00%

Otázka 11

Ze sta respondentů jich bylo v minulosti nebo je v současnosti 27 (27 %) v manželství. Tito lidé vstoupili do manželství v průměru v 22 letech.

Otázka 12

Z 35 respondentů, kteří považují manželství pro svůj život za nejlepší způsob života, již 19 (19 %) v tomto svazku je. 16 (16 %) jich chce do manželství vstoupit později, a to průměrně v 28 letech.

Otázka 13

Tabulka 8: Ideální či dostačující prostředí pro výchovu dítěte.

Odpověď:	Počet respondentů, který si vybral tuto odpověď:	Procentuální zastoupení respondentů, které si vybralo tuto odpověď:
v manželství mezi ženou	100	100,00%

a mužem		
v neúplných rodinách jen s ženou	65	65,00%
v neúplných rodinách jen s mužem	30	30,00%
v nesezdaném soužití muže a ženy	72	72,00%
v lesbickém vztahu žen	12	12,00%
v homosexuálním vztahu mužů	1	1,00%

Pozn.: V této otázce bylo možné vybrat více možností.

Otázka 14

Tabulka 9: Ideální počet dětí v rodině.

Odpověď:	Počet respondentů, který si vybral tuto odpověď:	Procentuální zastoupení respondentů, které si vybralo tuto odpověď:
1 dítě	25	25,00%
2 děti	67	67,00%
3 a více dětí	6	6,00%
Žádné děti	2	2,00%

Otázka 15

O rozvodu respondenti z 86ti % soudí, že je to běžná a normální věc, často v naší společnosti potřebná a nutná, a ze 14ti % spíše tragická událost, která má neblahé důsledky na děti i rodiče, a nemělo by k ní vůbec docházet.

Otázka 16

Tabulka 10: Svatba

Odpověď:	Počet respondentů, který si vybral tuto odpověď:	Procentuální zastoupení respondentů, které si vybralo tuto odpověď:
Velice podstatný a zodpovědný krok v životě, který by měl každý udělat,	24	24,00%

který je základem pro výchovu dětí a právních a majetkových vztahů mezi ženou a mužem.		
Přežitek, který už nemá opodstatnění, a jen omezuje lidem svobodu.	14	14,00%
Příjemná událost, která jen ukotví již vzniklou rodinu nebo vztah a spíše jen zjednoduší existenci v naší společnosti. Není ale nutná pro fungování vztahu mezi ženou a mužem a výchovu dětí.	62	62,00%

Otázka 17

K této otázce se žádný z respondentů nevyjádřil.

5. VYHODNOCENÍ CÍLŮ A ZÁVĚRY

Cíl 1

Moje hypotéza se ukázala jako mylná. Předpokládala jsem, že respondenti budou vstupovat do manželství mezi 28 a 29 lety. Jako průměrný věk vstupu do manželství se však ukázal jako věk 22 let. Většina respondentů ale ve svém věku ještě nebyla oddána (81 % dotázaných) a pouze 35 % dotázaných si opravdu přeje do manželství vstoupit. Myslím si, že to ukazuje vysokou neoblibu instituce manželství a celkově touhu žít dlouhodobě v nesezdaném soužití (32 % dotázaných) či dokonce s partnerem odděleně (20 % dotázaných).

Cíl 2

Můj předpoklad, že respondenti budou považovat za ideální pro jejich vstoupení do manželství věk 25 let se ukázal jako mylný. Dotazovaní,

kteří plánují vstoupit do manželství, považují pro vstoupení do manželství průměrně věk 28 let za ideální. Zdá se tedy, že lidé odkládají sňatek na čím dál pozdější dobu.

Cíl 3

Myslela jsem si, že průměrný počet dětí u respondentů bude 1 dítě, neboť se jedná o mladé lidi, kteří ještě více dětí nemají a pravděpodobně se věnují studiu či kariéře. Ukázalo se, že respondenti mají průměrně každý 0,47 dítěte, neboť celých 66 % dotazovaných ještě žádné děti nemá. 23 % dotazovaných má 1 dítě, 9 % dotazovaných má 2 děti a jen 2 % dotázaných má tři nebo více dětí. Tato fakta ukazují, že lidé mají tendenci odkládat rození dětí spíše do pozdějšího věku a trendem je mít spíše jedno či dvě děti, což odpovídá statistikám, o kterých jsme hovořili v předešlých kapitolách.

Cíl 4

Z teoretické části se dozvídáme, že průměrný věk matek při narození prvního dítěte dosáhl v loňském roce 27,1 let a 29,1 let celkově, tedy bez udání pořadí narození dítěte. Respondentům, kteří již jsou rodiči, bylo však v době narození prvního dítěte v průměru 20,4 let, což je docela nízký věk. Může to být dáno tím, že dotazovaní s dětmi (34 %) se stali rodiči už před nějakou dobou, průměrně to bylo před pěti lety, a ostatní dotazovaní (66 %) ještě děti nemají.

Cíl 5

Fialová v knize „Představy mladých lidí o manželství a rodičovství“ uvádí, že nejvhodnější věk pro uzavření manželství respondenti určují jako 26,25 let.⁷³ Z 35 respondentů, kteří považují manželství pro svůj život za nejlepší způsob života, již 19 v tomto svazku je. 16 dotázaných chce

---

⁷³ Kučera, M., Fialová, L., Hamplová, D., Vymětalová, S., *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, str. 63.

do manželství vstoupit později, a to průměrně v 28 letech, což je o trochu později, než se předpokládalo. Můžeme z toho vyvodit, že lidé plánují vstoupit do manželství čím dál tím později.

Cíl 6

Předpoklad, že respondenti budou považovat za ideální počet dětí v rodině 2 děti, se ukázal jako správný. Celých 67 % dotazovaných považuje 2 děti za ideální počet dětí v rodině. 1 dítě za ideální považuje 25 % dotázaných, 3 a více dětí považuje za ideální 6 % dotázaných a nemít žádné děti považují za ideální 2 % dotázaných.

Cíl 7

Z teoretické části se dozvídáme, že v současnosti se rozvádí 49 procent manželství, Myšlenka, že lidé budou chápat rozvod spíše jako normální věc, která patří k životu v naší společnosti, a je často potřebná a nutná, se ukázala jako správná. Opravdu si to myslí 86 % dotázaných.

Cíl 8

Vzhledem k tomu, že v současnosti můžeme vidět posouvání vstupu do manželství až do pozdějšího věku a celkově tendence žít spíše v nesezdaných svazcích, předpoklad, že svatba nebude pro respondenty příliš důležitým úkonem, ale spíše přežitkem, který už nemá v naší společnosti velké opodstatnění, nebyl úplně správný. Tento názor na manželství má jen 14 % dotázaných. Celých 62 % si myslí, že se jedná především o příjemnou událost, která ukotví již vzniklou rodinu či vztah, a spíše zjednoduší existenci v naší společnosti, není však nutná pro fungování vztahu a výchovu dětí.

Cíl 9

Výchova dětí v homosexuálních párech mužů či lesbických párech žen je u nás stále ožehavým tématem. Myšlenka, že lidé nejsou této alternativě

otevření a výchovu dětí přisoudí do manželství či nesezdaného soužití mezi ženou a mužem a neúplných rodin s jedním rodičem, se ukázala jako téměř vyčerpávající. Všichni dotázaní přisoudili výchovu dětí do manželství muže a ženy (100 %), většina nesezdanému soužití muže a ženy (72 %), někteří do neúplné rodiny ženy (65 %), okolo třetiny dotázaných by eventuálně vidělo výchovu dětí i v neúplné rodině muže (30 %). Překvapivě vysoké procento dotázaných by přisoudilo výchovu dětí lesbickému páru žen (12 %) a jen jeden homosexuál muž by přisoudil výchovu dětí do homosexuálního páru mužů (1 %). Celkově ale výchova dítěte v homosexuálním páru nepřipadala respondentům jako nejvhodnější. Tento fakt je zajímavý především z toho hlediska, že už v současné době existuje mnoho homosexuálních párů, ať registrovaných či neregistrovaných, které vychovávají děti, vzniklé z předchozích heterosexuálních vztahů. Tento fakt se ale asi respondentům na základě jejich odpovědí, příliš nelíbí. Druhá možnost je ta, že si respondenti pod otázkou představili situaci, kdy je dítě osvojeno a vychováváno homosexuálním párem a přitom není biologickým potomkem ani jednoho z páru.

ZÁVĚR

Jak tedy vypadá současná rodina podle našeho výzkumu? Jaký mají mladí lidé, kteří se našeho výzkumu účastnili, postoj k rodinnému životu? Vezměme to postupně.

Naše ukázková průměrná rodina, kterou bychom vytvořili z odpovědí našich respondentů, by byla bezpochyby složena z páru muže a ženy a jednoho či dvou dětí. Muž a žena by žili dlouhou dobu v nesezdaném soužití, a až po nějaké době, okolo osmadvacátého roku života by pravděpodobně vstoupili do manželství, pokud by k této události vůbec došlo. Okolo devěťadvacátého roku života by žena porodila dítě, které by zůstalo jedináčkem, nebo by v každé druhé rodině mělo jednoho bratříčka či sestřičku. Případný rozvod manželství by nebyl brán jako tragédie, ale jako obyčejná záležitost, která je nedílnou součástí života v dnešní společnosti. Vzhledem k tomu, že většina respondentů ještě v manželství není a podstatná část z nich ani v manželství v budoucnu být nehodlá, rozvod by se ani nekonal, neboť pár s dítětem by ani nebyl sezdán. Jednalo by se v tomto případě o rodinu? Znovu se tedy vracíme ke stejným otázkám, co ještě je rodina, co už není a co rodina v budoucnu bude. Jak se bude podoba rodiny měnit? Budou přetrvávat trendy, které jsem popsala v této práci, nebo nastanou nečekané zvraty? To všechno ukáže teprve čas.

Závěrem bych ještě chtěla zhodnotit, jak se mi podařilo naplnit cíle, které jsem předaslala v úvodu. Prostřednictvím dotazníku jsem opravdu zjistila údaje, potřebné k vyhodnocení cílů, které jsem si předsevzala (cíle 1 – 9). Zjistila jsem například, jaký je průměrný věk respondentů při vstupu do manželství, jaký je průměrný počet dětí v rodinách respondentů, jaký je průměrný věk respondentů při narození prvního dítěte. Nepodařilo se mi však dostačujícím způsobem zjistit, jaký je postoj respondentů k výchově dětí v neheterosexuálních párech. Z odpovědí na otázku 13 sice vyplývá, že výchovu dětí v lesbických párech akceptuje 12 % respondentů, v homosexuálních párech mužů však jen 1 %.

Z těchto údajů by podle mého názoru bylo příliš troufalé vyvozovat závěry, týkající se postojů a názorů mladých lidí k výchově dětí v neheterosexuálních vztazích.

SEZNAM PŘÍLOH:

Příloha 1

Dotazník

Příloha 2

Tabulka 1: Základní charakteristiky natality ČR 1991-2000.

Tabulka 2: Děti narozené mimo manželství ČR 1993-2000.

Tabulka 3: Města, ve kterých byl prováděn výzkum.

Příloha 1

Dotazník

Vážení respondenti,

Obracím se na Vás s prosbou o vyplnění jednoduchého dotazníku, který slouží ke zmapování názorů, postojů k rodinnému (resp. nerodinnému), sexuálnímu životu a rodinného stavu mladých lidí, ve věku od 18 do 40 let.

U každého okruhu s možnostmi zvolte prosím jen jednu odpověď, kromě otázky 13, kde je možno vybrat více odpovědí. U tvrzení bez možností prosím doplňte Vámi zvolenou číslici. Číslo zvolené odpovědi prosím zakroužkujte.

1. Věk: ____ let

2. Pohlaví
  1. muž
  2. žena

3. Dosažené vzdělání
  1. základní
  2. střední
  3. střední s maturitou
  4. vysokoškolské nedokončené
  5. vysokoškolské dokončené

4. Sexuální orientace
  1. homosexuální
  2. heterosexuální

5. Rodinný stav
  1. ženatý / vdaná
  2. registrovaný partner / registrovaná partnerka
  3. rozvedený / rozvedená
  4. svobodný / svobodná bez stálého partnera/rky
  5. žijete v nesezdaném soužití
  6. svobodný / svobodná s partnerem, žijete odděleně

6. Děti
  1. 1 dítě
  2. 2 děti
  3. 3 a více dětí
  4. žádné děti

7. Nejvhodnější věk k narození prvního dítěte je pro ženu podle Vašeho názoru ___ let.

8. Nejvhodnější věk k tomu být poprvé otcem je pro muže podle Vašeho názoru ___ let.

9. Poprvé jste se stal/a otcem / matkou, když Vám bylo ___ let.
(pokud děti nemáte, na tuto otázku neodpovídejte)

10. Kterou z následujících možností považujete pro svůj život za nejlepší?

1. Být bez stálého partnera
2. Mít stálého partnera a žít v nesezdaném soužití.
3. Mít stálého partnera, ale žít odděleně.
4. Žít v manželství
5. Žít v registrovaném partnerství.

11. Do manželství jste vstoupil/a, když Vám bylo ___ let.
(pokud nejste v manželském svazku, na tuto otázku neodpovídejte)

12. Do manželství plánujete vstoupit, až Vám bude ___ let.
(pokud jste v manželském svazku, nebo do manželství nehodláte vstoupit, na tuto otázku neodpovídejte)

13. Děti by podle Vašeho názoru měly být nebo mohly být narozeny a vychovávány: (Je možné vybrat více možností)

1. V manželství mezi ženou a mužem.
2. V neúplných rodinách jen s ženou.
3. V neúplných rodinách jen s mužem.
4. V nesezdaném soužití ženy a muže.
5. V lesbickém soužití ženy a ženy.
6. V homosexuálním soužití muže a muže.

14. Ideální počet dětí v rodině je podle Vašeho názoru:

1. 1 dítě
2. 2 děti
3. 3 děti a více
4. žádné děti

15. Myslíte si, že rozvod je:

1. Spíše běžná a normální věc, často potřebná a nutná.
2. Spíše tragická událost, která má neblahé důsledky pro život dětí i rodičů, a nemělo by k ní vůbec docházet.

16. Myslíte si, že svatba spíše je:

1. Velice podstatný a zodpovědný krok v životě, který by měl každý udělat, který je základem pro výchovu dětí a právních a majetkových vztahů mezi ženou a mužem.
2. Přežitek, který už nemá opodstatnění, a jen omezuje lidem svobodu.
3. Příjemná událost, která jen ukotví již vzniklou rodinu nebo vztah a spíše jen zjednoduší existenci v naší společnosti. Není ale nutná pro fungování vztahu mezi ženou a mužem a výchovu dětí.

17. K doplnění tohoto dotazníku a otázky instituce manželství a problematice rozvodů byste chtěl/a ještě říci, že _____

_____.

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku.

Příloha 2

Tab. 1 Základní charakteristiky natality ČR 1991-2000

Rok	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Počet narozených	129 850	122 142	121 470	106 915	96 397	90 763	90 930	90 829	89 774	91 169
Počet živě narozených	129 354	121 705	121 025	106 579	96 097	90 446	90 657	90 535	89 471	90 910
Živě na 1000 obyvatel	12,5	11,8	11,7	10,3	9,3	8,8	8,8	8,8	8,7	8,8
Živě na 1000 žen ve věku 15-49 let	49,5	46,3	45,7	40,1	36,0	34,0	34,3	34,5	34,3	35,0
Úhrnná plodnost	1,861	1,715	1,666	1,438	1,278	1,185	1,173	1,157	1,133	1,144

Tab. 2 Děti narozené mimo manželství ČR 1993-2000

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000
Počet dětí narozených mimo manželství	15434	15 570	15 013	15 367	16 194	17 284	18 532	19 868
Podíl dětí narozených mimo manželství	12,7.2009	14,6	15,6	16,9	17,8	19,0	20,6	21,8

Tab. 3 Města, ve kterých byl prováděn výzkum

Město:	Počet respondentů, kteří se účastnili výzkumu v tomto městě:	Procentuální účast respondentů v tomto městě z celkového množství respondentů
České Budějovice	60	60,00%
Praha	23	23,00%
Český Krumlov	13	13,00%
Tábor	4	4,00%

Seznam použité literatury:

Tištěné dokumenty:

Bez autora, *Rodí se o sto šest*, časopis Euro, z 16.3.2009, Praha, Euronews, 2009.
De Singly, F., *Sociologie současné rodiny*, Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-249-1.

Dunovský, J., *Dítě a poruchy rodiny*, Praha: Avicenum, 1986. in Vykopalová, H., *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*, Olomouc: Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 2001. ISBN 80-244-0337-4.

Jára, M., *Co v dnešní době znamená rodina*, Psychologie dnes, čís. 12, roč.13, prosinec 2007, Portál, ISSN 1212-9607.

Kramulová, D., *Když svatba nepřichází*, Psychologie dnes, č.12, roč. 13, 2007, Praha: Portál, s.22. ISSN 1212-9607.

Kučera, M., Fialová, L, Hamplová, D., Vymětalová, S., *Představy mladých lidí o manželství a rodičovství*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, ISBN 80-85850-87-7.

Maříková, H., *Proměny současné České rodiny*, Praha: Sociologické nakladatelství, 2000, ISBN 80-85850-93-1.

Matějček, Z.; Dytrych, Z., *Děti rodina a stres*, Praha, MZČR, Psychiatr. centrum, 1994, ISBN 80-85-85121-99-9.

Možný, I., *Co v dnešní době znamená rodina*, Psychologie dnes, čís. 12, roč. 13, prosinec 2007, Portál. ISSN 1212-9607.

Možný, I., *Sociologie rodiny*, Praha, Slon, 2002, ISBN 978-80-86429-87-8.

Nakonečný M., *Sociální psychologie*, Praha: Academia, 1999. ISBN 80-200-0690-7.

Pulkrábková, K., *Co v dnešní době znamená rodina*, Psychologie dnes, čís.12, roč.13, prosinec 2007, Portál, ISSN 1212-9607.

Sullerotová, E., *Krize rodiny*, Praha. Karolinum, 1998. ISBN 80-7184-647-3.

Šulová L., *Co v dnešní době znamená rodina*, Psychologie dnes, čís.12, roč. 13., prosinec 2007, Portál. ISSN 1212-9607.

Plaňava, I., *Manželství a rodiny*, Brno: Doplněk, 2000, ISBN 80-7239-039-2.

Vykopalová, H., *Sociálně patologické jevy v současné společnosti*, Olomouc: Právnická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci, 2001. ISBN 80-244-0337-4.

Elektronické zdroje

Benešová, E., *Baby boom potvrzen, rodí se nejvíce dětí od roku 1993*, on line, vyd. 13.3.2009, [cit. 9.4.2009], Praha, dostupné na WWW: <<http://aktualne.centrum.cz/domaci/zivot-v-cesku/clanek.phtml?id=631863>>.

Bez autora, *Obecně o (ne)zaměstnanosti žen, Vzdělávání žen*, on line, [cit.10.3.2009], dostupné na WWW:<<http://www.vzdelavani-zen.cz/cs/zamestnanost-zen/60-odstavec-obecne-o-nezamestnanosti-zen-v-cr/>>.

Bez autora, *Osaměle žijící rodiče*, Portál, on line, [cit. 20.3.2009], dostupné na WWW:<<http://www.portal.cz/scripts/detail.php?id=4316>>.

Bohmová, K., *Konference Muži do škol*, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, on line, [cit. 10.4.2009], dostupné na WWW: <<http://www.msmt.cz/pro-novinare/konference-muzi-do-skol>>.

Český statistický úřad, *Porodnost*, on line, Český statistický úřad, 2008, [cit. 21.1.2009], akt. 26.10.2006, dostupné na WWW: <http://www.czso.cz/csu/2001edicniplan.nsf/publ/4008-01-1993_2000>.

Český statistický úřad, *Rozvodovost*, on line, Český statistický úřad, [cit. 10.3.2006],akt. 20.11.2007, dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/rozvodovost>>.

Český statistický úřad, *Sňatečnost*, on line, Český statistický úřad, 2007, [cit. 20.1.2009],akt. 20.11.2007, dostupné na WWW: <<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/snatecnost>>.

Gay a lesbická liga, *Co je to registrované partnerství?*, Gay a lesbická liga, on line, [cit. 10.4.2009], akt. 14.6.2008, dostupné na WWW:<<http://www.partnerství.cz/rp-uvod/>>.

Kozlová, L., Tomanová, N., *Dobrovolné mateřství bez partnera*, [online], Gender on line, [cit. 2008-05-24]. Dostupné na WWW: <<http://www.genderonline.cz/view.phpcislocclanku=2006011603>>.

Machovcová, K., *Moderní společnost a její proměny - Gender v managementu*, Zpravodaj: 2006,on line,[cit. 20.3.2009], dostupné na WWW:< <http://zpravodaj-rp.strukturalni-fondy.cz/rocnik-2006/cislo-cervenec-2006/aktualne>>.

Mlčoch, Z., *Nejčastější příčiny a důvody rozvodu manželství, statistiky*

rozvodovosti v ČR, on line, MUDr. Zbyněk Mlčoch, 2009, [cit. 15.2.2009]. Dostupné na WWW: <<http://www.zbynekmlcoch.cz>>.

Odbor 24, Ministerstvo práce a sociálních věcí, *Národní zpráva o rodině*, on line, akt. 25.4.2005, [cit. 13.1.2009], dostupné na WWW: <<http://www.mpsv.cz/cs/898>>.

Oficiální web ČR, *Porodnost a úmrtnost*, Ministerstvo zahraničních věcí ČR, on line, [cit. 10.1.2009], dostupné na WWW. <<http://www.czech.cz/cz/ceska-republika/zdravi>>.

Zákon č. 115 Sb., *o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů*, on line, [cit. 11.4.2009], dostupné na WWW: <<http://www.partnerstvi.cz/rp-zakon-2006/zakon-115-2006.phtml>>.

Zrno, M., *Rodinná politika ve feministických koncích*, on line, Mladá fronta Dnes, 2005, [cit. 10.6.2008]. Dostupné na WWW: <<http://www.obcinst.cy/clanek.asp?id=760>>.

Abstrakt:

MIKULOVÁ, L., *Současná rodina*, České Budějovice 2009. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra praktické teologie. Vedoucí práce: T. Veber.

Klíčová slova: současná rodina, proměny rodiny, funkce rodiny, sňatky, rozvody, rodiny s jedním rodičem, porody, homosexuální vztahy, zaměstnanost žen

Práce se skládá z teoretické a praktické části.

Teoretická část se zabývá problematikou rodiny. Zamýšlí se nad významem pojmu rodina, představuje jednotlivé funkce rodiny a především podrobněji definuje a hlouběji probírá proměny, kterými rodina v posledních letech prochází.

Praktická část je postavena na kvantitativním výzkumu, který proběhl formou dotazníku u respondentů ve věku mezi 18 a 40 lety. Tento výzkum měl za úkol zjistit postoje a názory mladých lidí zmíněného věku, které se týkají především instituce manželství, vychovávání dětí v manželství, nesezdaných svazcích a homosexuálních vztazích a problematiky rozvodů. Také měl za úkol zjistit, zda statistické údaje, představené v teoretické části, odpovídají údajům, zjištěným tímto výzkumem.

Abstract:

Recent family

Key words: recent family, family changing, family functions, marriages, divorces, one parental families, childbirth, homosexual partnerships, woman employment

This work contains theoretical and practical part..

Theoretical part deals with the problems of family. It thinks about the meaning of the conception of a family, presents individual functions of a family and above all defines in more details and deeply mulls over changes, through which is family recently passing.

Practical part is based on a quantitative research, which went ahead in a form of questionnaire by respondents in the age between 18 and 40. This research had a task to find out the attitudes and opinions of young people with mentioned age, which relate in the first place to institution of marriage, breeding children in married couples, unmarried couples, homosexual couples and the problems of divorces. It had also a task to find out, if the statistical data, presented in a theoretical part, corresponds to the data, ascertained through this research.